... Збудував я, люди, Храм оцей Високий.
В ньому Богединий – то Циганське Слово...
Лекса Мануш

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ДВОТИЖНЕВИК

РОМАНІ ЯГ

Ціна договірна

№ 17 (165)
ПОНЕДІЛОК,
31 СІЧНЯ 2011 РОКУ

РОМСЬКІ НАРОДНІ ВІСТІ
МАНУШАНО РОМАНО НЕВІПЕ

ГАЗЕТА ВИХОДИТЬ ЗА СПРИЯННЯ МІЖНАРОДНОГО ФОНДУ "ВІДРОДЖЕННЯ"

Ми не кажемо: „Прощай"!
До нової зустрічі, читачі газети „Романі Яг"!

Аме чіпгенас: „Девлеса"! Ке нево аракгадіпе, ґінаторі газета „Романі Яг"!

Молодь каже: „Газеті – так!"

О терне пгенен: „Газета – тробуй!"

Засоби масової інформації є, як мовиться, четвертою гілкою влади після законодавчої, виконавчої та судової. Її завдання – показувати як суспільству, так і тим, хто керує ним, успіхи та промахи органів влади, проблеми, шляхи їх вирішення та інше. Останнім часом відбувається спеціалізація ЗМІ – є соціально-політичні видання, економічні, світсько-елітні, глянцеві журнали, так звані „ житія", кулінарно-рецептурні брошури...

Учасники Форуму ромської молоді.

І ось на цьому фоні наша газета виділяється полум'ям ромської ватри вже понад 10 років. Всеукраїнський двотижневик „Романі Яг" бачить своїм завданням висвітлення двох напрямів з життя ромів. Найперше, спробувати змінити негативні стереотипи щодо ромів, показати ті позитивні зміни, які відбуваються у ромських громадах, у першу чергу, прагнення молоді до освіти. Другий напрям – висвітлювати всі факти дискримінації ромів у відносинах з правоохоронними органами, виконавчою та судовою владою. Адже не секрет, що негативне ставлення до ромського населення часто-густо підтримують засоби масової інформації, а це прямо впливає на свідомість пересічних громадян.

Ромські музичні колективи, в якій би країні вони не працювали, завжди були акумуляторами національної фольклорної музики. І це вміння передавалося з роду в рід. Ця спадщина збагачувала музичну культуру місцевого населення, не давала йому забути іноді унікальні твори. Ромські музичні колективи України також були скарбницею унікальних фольклорних творів, улюблених мелодій, наспівів, і, хочуючи, вони поширювали їх по всій країні, збагачуючи свій репертуар і вдячно віддаючи його людям.

Ось чому наша газета завжди приділяла велику увагу ромським музикантам, аналізу їх творчої діяльності, незалежно від того, хто це був – скрипалі, цимбалісти, вокалісти чи саксофоністи. Ми радіємо успіхам молодих виконавців, які маленькими зірочками спалахують на музичній карті України, і хочемо вірити, що музичне ромське мистецтво не зникне, а розвиватиметься.

Ромська молодь, наперекір стереотипам, прагне знань. Про це свідчить хоча б такий факт, що минулорічний конкурс стипендіальних програм на отримання вищої освіти серед ромів був найвищий за останні десять років: подано понад 150 заяв, чого не було ніколи.

Значна частина саме цих стипендіантів, яким німецький фонд „Пам'ять, відповідальність, майбутнє" оплачують навчання у вищих закладах, і стали учасниками Форуму ромської молоді.

На початку цього київського форуму ми провели анкетування з метою вивчити думку молоді щодо видання Всеукраїнського двотижневика „Романі Яг".

І нам було дуже приємно, що серед 25 анкет, вкинутих до скриньки, на запитання якої відповіли 29 учасників, не було жодної, в якій би на запитання: „Чи потрібне ромській громаді власне інформаційне видання", хтось відповів – „ Ні". Всі відповіли – „ Так".

В анкеті було поставлено 11 запитань. Серед них були такі: чи знають молоді роми, що така газета виходить в Україні (20 відповідей „ так"); читає нашу газету у друкованому вигляді чи надає перевагу Інтернет-виданню (виявилося, що перевага надається друкованому виданню, бо доступ до Інтернету мають не всі роми).

На запитання: „Чи хотіли би ви передплатити газету?" – 18 учасників форуму відповіли „так", 4 відповіли заперечно, інші не визначилися.

(Продовження на стор. 2)

8 квітня 2011 р. – 40-річчя проведення зустрічі в Лондоні. Міжнародний день ромів

8 апріло 2011 р. – 40-берша англуно аракгадіпе андо Лондоно. Тгемутно дівес роменґеро

Дорогі друзі, брати і сестри!

8 квітня відзначається в усьому світі як Міжнародний день ромів. Це, без сумніву, найважливіша дата для всіх нас. Початок свята ведеться з 1971 року, коли багато молодих циган відчули почуття належності до громади, у якої є спільні історія, культура, традиції і мова. Я міг би ризикнутим сказати, що це була дата, коли відбулося відновлення нашої громади. Сучасна історія її починається саме з 8 квітня 1971.

Ті з нас, кому пощастило взяти участь у цьому з'їзді, були свідками виняткового відродження скромної і замученої спільноти, представники котрої ніколи не скаржилися на негаразди і всюди, у кожній країні, у всіх куточках Всесвіту жили у злиднях і залишалися осторонь від суспільства, однак не переставали бути ромами.

8 квітня відзначатиметься 40-річчя з того часу, коли група ромів із 25 країн зустрілася в Лондоні, не знаючи, що це, можливо, був знак долі, який надихнув нас, щоб написати одну з найважливіших сторінок, сповнених надії для нашого народу.

Розуміючи, що деяких із друзів, які тоді зібралися в Лондоні, вже немає з нами, хочу звернутися до ромів із усього світу, яким властиве відчуття лідерства в нашому співтоваристві. 8 квітня 2011 р. має розглядатися як акт виключної урочистості. Цю дату слід пам'ятати як особливий день для всіх нас, для всіх ромів у всьому світі. Цього дня суспільство, в якому ми живемо, в містах, де ми живемо, має бути поінформоване про святкування Дня ромів. Цього дня ми маємо гарантувати, що наш ромський прапор, синій і зелений, який символізує нашу спільноту, котра вважає себе громадянами світу, відзначає свій день.

У той же час вважаю, що спеціальний захід, який має бути проведений у Лондоні 8 квітня цього року, повинен прагнути мати універсальне значення. Цей день не має залишитися непомиченим для людей у Великобританії, які вітали нас на початку нашої подорожі в майбутнє. Я не знаю хто, але хтось має взяти цю відповідальність. 8 квітня 2011 р. наша увага має бути прикута до Лондона, але знати про цю подію і підтримувати нас мають у всьому світі.

Дозвольте мені звернутися з любов'ю до ромів навіть у найвіддаленіших куточках, до усіх наших братів і сестер, що живуть у Центральній та Східній Європі, Америці. У минулому ми, роми, страждали на всі форми переслідування від влади, ми сумуємо, що наша мова зникає. А тому закликаємо владу Європейський Союз, Ради Європи і ООН підтримати нас і надати можливість для нашої громади ромів усього світу відсвяткувати дату, яка записана в наших „серця і уми".

Хуан де Діос Рамірес-Ередія,
президент Союзу ромів Іспанії,
Барселона, 26 січня 2011

РОМ-ПРЕС

Європа має допомогти

Розробка програми інтеграції ромів є одним із головних пріоритетів угорського головування в ЄС. Більшість ромів у Центральній та Східній Європі живуть у ще гірших умовах, ніж до 1989 року, сказав комісар ЄС з питань зайнятості та соціальних справ **Ласло Андор**. **Золтан Балог**, міністр соціальних справ Угорщини, зазначає: „З 10 – 12 мільйонів ромів, які проживають в Європі, 80 відсотків живуть у нових державах-членах ЄС. У контексті головування в ЄС Угорщини становище європейських ромів може бути особливо добре проілюстроване з допомогою прикладу саме цієї країни, де з 10 мільйонів жителів близько 700000 роми. Четверо з кожних п'яти дорослих ромів Угорщини безробітні, 70 відсотків ромських дітей ніколи не закінчують середню школу, а 70 відсотків живуть у гетто. В Угорщині роми помирають у середньому на 10 – 15 років раніше, ніж представники інших національностей.

Угорське головування в ЄС, таким чином, спрямоване на надання допомоги ромам, на можливість не в останню чергу гарантувати їм роботу і освіту. Європа має співпрацювати з Угорщиною у цьому напрямі".

http://www.eurotopics.net

Жінка померла внаслідок депортації в Косово

Із села Маєн, недалеко від міста Кобленца, що в Німеччині, виселена ромська сім'я, яка приїхала з Косово у 1999 році. Незважаючи на серйозне захворювання одного з членів родини, вся сім'я була депортована на початку грудня знову в Косово. А через місяць пані Т.Борька померла від крововиливу в мозок.

У ніч на 7 грудня поліція виселила Т. Борька з чоловіком та їх 14-річним сином з їхнього будинку. Їм було дано 30 хвилин для того, щоб упакувати кілька особистих речей. Потім вони були прийняті поліцією аеропорту Дюссельдорфа і разом з іншими біженцями депортовані в Пріштині (столиця Косово).

Пані Борька була оглянута в Дюссельдорфському аеропорту лікарем, робота котрого полягала в тому, аби дати „добро" для її депортації. Її стан був діагностований як посттравматичний стресовий розлад, депресія і невралгія. У зв'язку з цим діагнозом вона раніше отримувала регулярне лікування та терапію за підтримки організації „Карітас". Ці факти були відомі, але проігнорувалися чиновниками.

http://www.wsws.org

Зустріч представників різних церковних конфесій

Делегація угорських та європейських представників духовенства в кінці січня була прийнята прем'єр-міністром Угорщини **Віктором Орбаном**. Тема зустрічі – проблеми освіти, виховання, становище ромських громад у Європі, здійснення свободи віросповідання членами ЄС. Було поширено прес-реліз від Конференції Європейських Церков (КЄЦ). До теми розмови також були включені соціальні аспекти європейської політики, особливо щодо „Стратегії ЄС 2020".

Прем'єр-міністр Орбан відповів на запитання представників церков і привітав їх з активною взаємодією з угорським урядом. Він сказав, що всі європейські уряди і суспільства мають визнати, що інтеграція ромської громади – це загальноєвропейська проблема. Церкви, з їхнім досвідом і добре налагодженими стосунками з ромськими громадами, можуть внести чималий внесок, зазначив він.

http://www.eni.ch

Франція: виселення триває шість місяців

Мер Ніцци **Крістіан Естрозі** оголосив про ліквідацію ромських поселень в Ніцці. Минуло майже шість місяців після скандалу, який викликав міжнародну реакцію проти французького уряду, і ось Крістіан Естрозі закрив останній з одинадцяти ромських поселень у Полонді-ю-Вар області за межами Ніцци. Мер міста, разом із префектом Френсісом Ламі та іншими представниками місцевих органів влади, зібралися на занедбаному заводі, де був розташований ромський табір. Частина його мешканців від початку 2010 року вже евакуйована.

За останні 18 місяців префектура закрила 25 ромських осель у Альпах і виселила 160 ромів. Естрозі сказав, що „він задоволений даним процесом".

http://rivieratimes.com

Болгарія: Центр „Амаліпе" відзначив День святого Василя

14 січня більшість ромів у Болгарії відзначають День святого Василя як початок нового року. Легенда розповідає, що диявол зруйнував міст, через який проходили роми, і вони впали в річку. Тоді святий Василь підбіг до ромів, відновив міст, витяг людей з річки, вони пройшли по новому мосту і врятувалися. Ось чому День святого Василя велике сімейне свято, яке відзначається протягом трьох днів. Увечері 13 січня вся сім'я збирається біля круглого столу на святу вечерю. Вони прощають образи, каються у гріхах, благословляють їжу, ламають хліб, а кому пощастить і ритуальний пиріг. Двері надійно зачиняються, і всі, хто спізнився на святу вечерю, не допускаються. І цей звичай ніби сприятиме удачі протягом року. Це священний момент, сповнений символів. Кульмінацією є опівніч, коли приходить Новий рік. Другий день свята14 січня. Тоді молодь відвідує своїх батьків і родичів, щоб побажати їм здоров'я і процвітання. Третій – останній день свята, 15 січня – називається „Банго Василь" – на честь святого Василя, який врятував ромів.

http://amalipe.com

Європейський тиждень дій проти расизму

Єропейсько курко керел акції пало расизмо

Расизм – проблема не одної країни. У всій Європі расизм проявляється в різних іпостасях, намагаючись прикрити своє жорстоке обличчя. Тим не менш відкрита ненависть та насилля в Європі все ще мають місце, про що свідчить велика кількість зареєстрованих злочинів на ґрунті ненависті.

Расизм – це не просто думка смерті та страждань. Расизм породжує дискримінацію виключення меншин із соціального життя, що має величезний вплив на формування суспільства. Використання у ЗМІ і поширених упередженостей, вживання мови ворожнеч, політичне зловживання темами міграції та інтеграції, релігійних та культурних особливостей підбурюють й налаштовують різні соціальні групи одна проти одної.

Посилення конфлікту в більшості випадків супроводжується кількома факторами. Один з них – це інституційний расизм – будь-який тип дискримінації, який здійснюється з допомогою таких інститутів, як громадські та урядові організації, комерційні компанії, освітні заклади. Це дискримінація, якої піддаються деякі етнічні меншини під час пошуку житла, звернень до закладів охорони здоров'я, пошуку роботи.

Ще один фактор – мова ворожнеч, термін, що означає будь-які висловлювання з метою принизити, залякати або підбурити на насилля. Часто для поширення мови ворожнеч використовуються не лише ЗМІ, а й музика.

Расизм неможливо ігнорувати, з ним неможливо примиритися. Ось чому кожного року UNITED координує загальний Європейський тиждень дій проти расизму, приурочений до 21 березня (ще 40 років тому ця дата була оголошена ООН Міжнародним днем боротьби за ліквідацію расової дискримінації).

Активісти, некомерційні організації, університети, школи, муніципалітети, величезна кількість найрізноманітніших учасників проводять цього тижня сотні акцій у всій Європі, аби змінити майбутнє. Тисячі людей хочуть протистояти будь-яким формам расизму.

У цьому році 21 березня також розпочнеться Європейський тиждень дій проти расизму. Тисячі активістів від Португалії до Росії, від Ісландії до Кіпру, під егідою цього Тижня приєднаються до антирасистських дій, щоб привернути увагу людей до цієї проблеми.

Мета цієї кампанії – підвищити рівень обізнаності про проблеми расизму у різних групах суспільства. Три головні цільові групи акцій – ЗМІ, молодь та громадськість.

Цього року Європейський тиждень дій проти расизму пройде під гаслом „Радій різноманітності!" Адже світ без дискримінації, расизму, насилля – це новий світ навколо нас, якому потрібно радіти.

Людмила Борисова

21 MARCH
UNITED
EUROPEAN ACTIONWEEK AGAINST RACISM

14-27 MARCH · EUROPEAN ACTION WEEK
AGAINST RACISM

Чи вірите, що надані шанси на інтеграцію?

Чі патян туме, со авела варекана інтеграція?

„Кочовий спосіб життя ромів та їхня самобутня культура були відомі в Європі протягом сотень років. Однак протягом всієї своєї історії вони розглядалися як небажані через їх неортодоксальність і культуру і завжди мали проблеми на відміну від інших народів неєвропейського походження, як-от євреї, турки і мусульмани. З іншого боку, ромські артисти і спортсмени отримали високу оцінку за свої майстерність і навички. У Східній Європі „циганська музика" дуже популярна серед усіх верств суспільства і деякі ромські музиканти користуються величезною популярністю.

Під час розгляду становища ромських іммігрантів європейські чиновники не застосували до них особливого правового статусу, схожого на „рідний" або „індійський" статус у Канаді та Сполучених Штатах. Замість цього ромські іммігранти були прийняті на основі країни їх походження – як чехи, румуни, болгари тощо. Їх приймали як титульну націю їх походження щодо прикордонного контролю та імміграції. Адже не існує спеціального відділу ЄС, який би розбирався конкретно з ромами.

Як же можна сподіватися на те, що роми навчаться адаптуватися у своїх нових країнах і стануть повноцінними громадянами? Межу між ромами, які весь час зберігають свою культуру, та ЄС розмито". Так пише Кендалл Р. Гіберсон, оглядач „Культури Magazine" (Канада).

Чи згодні ви з такою думкою, концепцією питання? Чи вірите, що ромам надані шанси на інтеграцію в суспільство ЄС? Поділіться своїми думками про це на http://debatewise.org/debates/3216-can-the-romani-people-and-their-culture-fit-into-the-eu

Реєстрація через http://debatewise.org/register

Молодь каже: „Газеті – так!"

О терне пгенен: „Газета – тробуй!"

(Продовження. Початок на стор. 1)

Чому ж ромській молоді потрібна газета? Ось які відповіді ми прочитали: „На мій погляд, нам дуже потрібне видання, з якого би ми дізнавалися про певні проблеми ромів", „Ромська громада має бути інформована про те, що відбувається, що пропонують і що роблять ромські організації", „Ромська газета потрібна для того, щоб знати про успіхи свого народу і особливо молоді". Інші відповіли, що хотіли би більше прочитати про позитивний імідж ромів, а тому новинка має подавати більше об'єктивної інформації, розповідати про ромські звичаї та традиції, досягнення ромських молодіжних організацій, „щоб бути у курсі всіх останніх новин серед ромів".

Ми, звичайно, раді, що нашу газету молоді роми підтримують. Ми вдячні всім нашим активним читачам, як-от Зінаїда Архіпова з Одещини, яка надіслала цілий список мешканців її поселення, хто хотів би передплатити „Романі Яг".

Незважаючи на всі труднощі, сподіваємося, що газета продовжить свою роботу, що знайдуться спонсори благодійних фондів, які зможуть її підтримувати. Ми дуже хочемо створити власну кореспондентську мережу по Україні, а для цього нам потрібні кадри. І на ту молодь, яка тепер навчається, ми покладаємо великі надії.

Євгенія Навроцька

Життя золотоноських ромів, або Що таке ксенофобія

Дживіпе золотоноських ромен, або Со кади ксенофобія

Ксенофобія — одна з найжахливіших морально-духовних хвороб. Не тільки окремої людини, а навіть цілих країн і держав. Це ненависть одної нації до іншої. Скільки існує світ, стільки й ведуться війни між різними націями, країнами і державами. В основі цих війн лежить ненависть одної нації чи народу до інших. Не будемо вже говорити про міжрелігійні ненависті та війни.

Кожна людина створена з мільйонів клітин. Є навіть ракові клітини. І не біда, якщо вони в межах допустимої норми. Біда для людини, коли вони починають дуже швидко розмножуватися і перевищують граничну межу у багато разів. Тоді у людини починається хвороба, яка може призвести до найгірших наслідків. З історії знаємо, що були випадки, коли одна людина заражувалася мікробами чуми і ставала розносником зарази, заражувала інших, а ті ще когось. І були випадки, коли цілі міста вимирали від чуми чи холери, навіть цілі країни хворіли на цю епідемію і багато жителів помирали.

Ксенофобія для людства — та сама чума, тільки моральна. У багатьох людей є так звані "мікроби расової нетерпимості або ненависті", або ксенофобії. І не біда, коли ці моральні мікроби у допустимих межах, біда настає, коли ці люди заражують інших цим мікробом, а ті ще когось. Починається міжнаціональна ненависть, яка може призвести до великих конфліктів між націями і державами. Я не знаю такої країни в світі, яка б за свою історію не воювала з іншими. В основі цих воєн лежить міжнаціональна ненависть — ненависть одної нації до іншої. Якщо взяти менші масштаби, то слід пригадати, як зовсім недавно в армії була дідівщина: солдати, що більше прослужили, принижували молодших, а ті через рік теж принижували "молодих" і т.д.

Пригадую, як в 60-х роках минулого століття я навчався в Канівському культурно-просвітньому училищі. Наші учні, що були з навколишніх районів і сіл, боялися вийти в місто. Місцеві хлопці відслідковували наших з училища і часто били. Мабуть, отримували моральне задоволення, що вони сильніші.

Те, що твориться зараз, мене дуже турбує. А тривожить мене невелике місто на Черкащині. Це моє рідне місто Золотоноша, тут проживає до 1500 ромів. В основному — це трудоголіки (про це напишу пізніше). Кілька місяців тому перед виборами до місцевих рад на парканах у місті з'явилися написи "Місто без циган". Хтось фарбою величезними літерами у багатьох місцях міста написав їх уночі. Можна було б подумати, що це така політична гра перед виборами. Та після виборів написи знову з'явилися в різних місцях. Я пішов до міліції і написав заяву. Представник міліції сфотографував ці написи, в мене прийняли заяву. На цьому все так і скінчилося — написи як були, так і є. Згодом мені говорили роми, що хтось збирав місцевих жителів по вул. Черкаська і пропонував підписати заяву, щоб циган виселити з міста.

Я не скажу, що всі жителі Золотоноші не люблять ромів, переважна більшість живуть у мирі та дружбі з ними. Але є якийсь невеличкий відсоток, який не любить не тільки ромів, а і Бога, і сусідів, і родичів, а може, і свою Батьківщину.

В основі цієї ксенофобії до ромів лежить вигадка, що „цигани займаються торгівлею наркотиків і крадіжками". Хочу навести приклад: за останні 100 років роми Золотоноші не скоїли жодного тяжкого злочину. Нині жоден ром не перебуває в місцях позбавлення волі. Жодної кримінальної справи про наркотики проти ромів не порушено.

Чому ж є цей невеликий відсоток тих, хто не любить ромів, хто роздмухує міжнаціональну ворожнечу? Я зрозумів після довгих роздумів: у Ісуса було 12 апостолів, його улюблених учнів. Навіть поміж цими святими апостолами знайшовся такий, який зрадив свого Бога і Вчителя. Тож, мабуть, Євангеліє попереджає нас, що кожен 12-й житель Землі може бути Іудою, і це серед будь-якого народу, в тому числі й ромського.

Ще скажу, що в Золотоноші майже 50 сімейних пар змішані, це — українсько-ромські сім'ї. У них багато дітей.

Тепер хочу оповісти, чим роми Золотоноші заробляють на свій хліб. У нашому місті проживають понад 28 000 осіб. Із них — близько 1500 ромів. Оскільки знайти роботу на підприємстві ромам не можливо, то близько половини з них торгують на ринках по всій області. У кожного оформлений патент підприємця на роздрібну торгівлю, вони сплачують податки. Майже 30 відсотків — розвозять по містах і селах курчат, курей та іншу птицю, яку скуповують за оптовими цінами на птахофабриках і продають у роздріб, маючи при цьому невеликий відсоток заробітку. Ще близько 10 відсотків ромів торгують маленькими поросятками. Легковими автомобілями з причепами їдуть роми на Західну Україну в Рівненську, Луцьку області та в місто Ковель, де на базарах та по селах скуповують молодняк свиней. Потім швидко треба молодняк розвести по ринках не тільки нашої області, а і сусідніх та продають їх у роздріб. Це важка праця. Один кінець дороги майже 800 км, а назад, а по селах поїздити. Тож за один рейс проїжджають до 2500 км. І це все без сну. Деякі роми, хто найбідніший, у кого є хоча б старенька машина, їздять навколишніми селами та смітниками, відшуковують металобрухт. Якщо за день їм вдається заробити 30 — 50 грн., то дуже добре. Восени та взимку дехто з ромів їздять по селах і скуповують пір'я домашньої птиці. Потім його перемивають, сушать, сортують і здають на відомі їм фірми. Ці люди часто хворіють на алергію. Ще якийсь відсоток ромів працює в охороні, а кілька чоловік з дружинами мають роботу на птахокомбінаті. Дехто восени скуповує у населення цілі горіхи, потім чищать їх і здають. Таким чином, заробляють свій хліб.

Дуже мало, але є і такі, хто не хоче працювати, торгувати. Вони живуть дуже бідно, часто випивають. Їх дуже мало, 3 — 4 сім'ї та, на жаль, вони перекреслюють все хороше, що є у ромів.

Якщо 99 відсотків ромів жодного разу не притягувалися ні до кримінальної відповідальності, ні до порушень громадського порядку, то той невеликий відсоток ромів-порушників багато разів намуляв очі і міліції, і місцевим жителям. На жаль, коли один із цього відсотка зробить якесь порушення чи злочин, моментально місцеве населення і преса розголошують, що „цигани скоїли злочин, що цигани — злочинна нація" тощо. Коли ж чиниться злочин представником корінного народу, тоді не тільки націю не згадують, а й навіть з прізвища пишеться лише перша літера. Ми знаємо, що без міліції життя в Україні не можливе. Тож у нас повага до міліції вихована з дитинства.

Хотілось би наголосити на тому, що роблять наша Золотоніська організація "Аме рома" і я, її голова, а також обласна громадська організація "Романі рота", якою керує мій син, Володимир Володимирович. Дуже важко донести до населення і до влади, що ми з сином не барони, що нам ніхто не оплачує нашу роботу, що вся наша робота базується на громадських засадах. Але нам часто дорікають і правоохоронці, і самі роми. Роми — за те, що ми не домагаємося для них фінансової допомоги, а правоохоронці — за порушників-ромів. Хоч деякі роми-порушники обминають нас десятою дорогою, а при спробі перевиховання не йдуть на жодні контакти. Наші дві організації докладають усі зусилля, щоб зблизити дві рідні нації, націю ромів і націю українців, щоб жили дружно, як одна сім'я, у мирі й злагоді. Щоб наші діти і онуки не боялися виходити на вулицю. Багато ромів ходять до православної церкви, чимало їздять як паломники по святих місцях України і Росії. Навіть 4 рази їздили до Ізраїлю, на святу землю.

Інколи якийсь благодійний фонд чи обласна адміністрація виділять невеликі кошти для проведення того чи іншого конкурсу чи концерту. У мене з дружиною є своя робота, невеликий бізнес. Торгуємо разом з ромами в м. Черкаси на базарі по вул. Ярославській по вівторках та суботах. По четвергах ми торгуємо разом з ромами в Золотоноші, у неділю — в Каневі й Яготині. Понеділок — поїздка за товаром (Одеса, Харків, Київ). У сина Володимира своя фірма нерухомості та автомобілів. З вірою в Бога так і живемо.

Не так усе гладко, як пишеться. Багато ромів хворіють на туберкульоз, живуть у злиднях, у бідноті. Є немічні, старі, безрідні. Є багатодітні, у яких немає свого житла. Є кілька онкохворих, є безграмотні, є діти-каліки з хворобами ДЦП. З цим усім потрібно боротися за підтримки влади. Хоч і владі зараз нелегко. Може, поступово це і збудеться, може, і не скоро.

Є одна радість, що, Слава Богу, хворих на СНІД поміж золотоніських ромів не зафіксовано.

Володимир Бамбула,
координатор
Європейського центру
з правового захисту ромів,
письменник, голова ГО
"Аме рома" м. Золотоноша
Черкаської області

Роми очима фотомайстра

Рома якгенца ле фотомайстроса

У Новосибірському краєзнавчому музеї відкрилася виставка фотографій Лялі Кузнецової "Дорога", присвячена ромам.

Ляля Кузнецова — відомий російський фотограф, народилася у 1946 році в казахському місті Уральську. Закінчила Казанський авіаційний інститут, до 70-х років працювала інженером, а потім професійно зайнялася фотографією. З середини 80-х років її роботи неодноразово виставлялися і публікувалися в Європі й США, в тому числі в галереї The Corcoran Gallery of Art у Вашингтоні. В кінці 70-х років Кузнецова робить фотознімки у одному з останніх ромських таборів на території СРСР (у Туркменістані).

Виставковий проект "Дорога" підготовлений московською галереєю "Неглінська" до виходу нового фотоальбому Лялі Кузнецової. Центральне місце в експозиції займають знімки ромів, зроблені автором в Узбекистані, Туркменії та різних містах Росії. Цій темі авторка присвятила близько 30 років свого життя, але більшість фотографій датовані 90-ми роками.

Крім того, на виставці представлені фотографії з серій „Бухара", „Євреї" та „Цирк".

Як розповів директор краєзнавчого музею Андрій Шаповалов, "Дорога" Лялі Кузнецової — це перший проект року, який відкриє серію фотовиставок, мета яких — показати новосибірському глядачеві кращі зразки сучасного російського фотомистецтва.

Читайте далі: http://news.ngs.ru/more/80500/ — У краєзнавчому музеї розмістився ромський табір (фото).

ПРАВОЗАХИСТ

Як домогтися паспортизації ромського населення?

Сар те жутисарас е паспортізація ле роменґе?

Ми вже писали про те, що в Україні, а особливо у Закарпатській області, проблема паспортизації ромів останнім часом набула особливої гостроти, що не було актуальним ще 10 – 15 років тому. За СРСР, за процесами паспортизації суворо наглядали і несли відповідальність місцева адміністрація та правоохоронні органи. Велася чітка реєстрація за місцем проживання, видавалися свідоцтва про народження, а пізніше, з досягненням певного віку – паспорти. Після колапсу комуністичної системи роми стали повідомляти про велику кількість зловживань у цій сфері – від самовільної конфіскації представниками місцевої влади (міліцією) документів, які забезпечують дозвіл на проживання, до відмови місцевою владою з різних причин надати їм такі документи.

Щоб виявити ці причини, а потім допомогти ромам поновити особисті документи, правозахисний центр „Романі Яг" розпочав у області моніторинг з їхньої наявності та причин відсутності.

Спочатку була розроблена відповідна анкета, на основі якої і проводився цей моніторинг у ромській громаді. Центр обмежився п'ятьма населеними пунктами, в яких досить великі громади. Дослідження проводилося протягом трьох місяців.

Анкетувалися 72 особи в Мукачеві, 34 – в Ужгороді (мікрорайон Шахта), стільки ж – у Чопі, у Великому Березному, 39 осіб у селищі Середнє, що на Ужгородщині, і у селі Холмок цього ж району. Заразом на моніторингові анкети відповіли 226 ромів-закарпатців, які не мають особистих документів і які зверталися неодноразово до органів влади з заявами їх поновити.

Виявилося, що основні причини поганої ситуації з паспортами та свідоцтвами про народження такі: невидача через відсутність паспорта у матері (26 осіб), відсутність домової книги (21 особа), довідки у матері з пологового будинку (10 осіб), реєстрації за місцем проживання (6 осіб). Втратили паспорти 32 необачні закарпатці. Були в анкетах і такі відповіді: народилася в Росії, батьки померли, через прострочене фото, документи згоріли, недійсність через пошкодження, деякі інші причини. 24 особи відповіли, що не змогли поновити паспорт через нестачу коштів (виплати штрафів, поновлення довідок з ЖЕКу, довідка про несудимість чи судимість). У одної людини з анкетованих документи вилучили працівники правоохоронних органів.

Дітей, у яких не було свідоцтв про народження, виявилося: в Ужгороді – 16, у Чопі – 17, у Середнє – 19, у Холмоку – 9, у Великому Березному – 12.

Таким чином, картина, як бачимо, невтішна. Результати цього моніторингу ще вивчаються. Проте ми відразу почали роботу з поновлення документів.

Так, під час проведення анкетування встановлено, що деякі особи, яким виповнилося 22–24 роки, ніколи не мали ні свідоцтва про народження, ні паспорта, в школу вони не ходили. Зараз уже мають сім'ї. Оскільки це вже дорослі люди, то ми звернулися до Ужгородського міжрайонного суду з приводу встановлення факту існування фізичної особи.І що ж? В обох випадках, незважаючи на те, що були свідки, які підтверджували число, дату і місце народження цих людей, суд відмовив у встановленні фактів існування фізичної особи. Свою відмову мотивував тим, що присутній на судовому процесі співробітник Ужгородського міського рагсу посилалася на інструкції, які вона, до речі, не надала для розгляду в судовому процесі, що довідка (оригінал або копія) про народження дитини видається тільки матері або опікунам чи піклувальникам. А як же бути, коли „ дитині" виповнилося вже 22–24 роки? Це вже доросла людина! Чому ж їй було відмовлено в отриманні свідоцтва про народження, на основі якого ця особа може отримати паспорт?!

Що ж робити цим людям – винним і не винним у відсутності особистих документів? Як їм повноцінно жити у державі, бути повноправними її громадянами, ростити і виховувати дітей, віддавати їх до школи, отримувати соціальну допомогу?

Звичайно, вони мають відновити свої документи, роми це прекрасно усвідомлюють. І намагаються це робити, ходять по інстанціях. Але нерідко і не йдуть у відповідні інстанції з цими питаннями, бо не вірять уже, що їм допоможуть у цій важливій справі. Не будемо говорити про тих, хто через нестачу коштів не може оплатити штрафи, щоб поновити документи, але ж багато хто пробував це робити!

Однак віз і нині там. Ясно одне: ромам майже навмисно відмовляється у зверненнях про повторну видачу документів, і знаходиться тисяча причин для цих відмов.

Ми ще раз наведемо один приклад. До нас звернулася **Саіта Дезидерівна Адам**, 23-х років, мати трьох дітей – шести, чотирьох років і новонародженої дитини, з приводу того, що вона не може отримати свідоцтва про народження дітей. Виявилося, що у 1995 році всі документи згоріли разом з хатою, в якій вони проживали. (Про підпали ромських будинків у селі Худльово Ужгородського району Закарпатської області, зокрема хати діда Саіти Адам – М. Ю. Косору, писав правозахисний центр „Романі Яг". Дивись Focus: Roma Rights in Ukraine. Published materials 1997-2001, June 2001 European Roma Rigts Center, p.64.) Її неодноразові звернення про повторну видачу свідоцтва про своє власне народження до органів місцевого самоврядування, щоб далі оформити документи на дітей, не були задовільнені через її неграмотність; приміром, звернення до Худлівської сільської ради, оскільки вона не грамотна і не могла сама написати заяву. Ані її усні прохання до Ужгородського районного відділу УМВС, ані усні звернення до Ужгородського районного рагсу нічого не дали.

Працівникам ромського правозахисного центру „Романі Яг" довелося обійти шість інстанцій з приводу видачі копії свідоцтва про народження Саіти Адам, що, тим не менш, також не дало жодних результатів. Останньою інстанцією був Ужгородський міжміський суд, куди ми подали позовну заяву про встановлення факту народження жінки, яка шість років виховувала дітей без підтримки держави, розраховуючи тільки на кошти чоловіка, котрий працював підсобним робітником в Ужгородському комунтрансі. Однак суд відмовив Адам у встановленні факту існування фізичної особи. І донині жінка не може отримати свідоцтво про народження, а з ним і паспорт, а тому і отримати свідоцтва про народження трьох своїх дітей.

Чому це так? Вважаємо, що високий рівень антиромських віянь, наявні зразки порушень прав людини щодо ромів і загальна практика і є результатом того, що негативне ставлення до цього народу не визнається і ніколи не визнавалося порушенням, незважаючи на багаторічні зусилля роботи ромських громадських організацій. Увага до прав ромів у нашій країні досі залишається неформальною діяльністю і роботою тільки ромських неурядових організацій, незважаючи на гострий характер проблем і пов'язаних з ними законодавчих актів і постанов.

В Україні з'явився ряд апатридів власної держави, як наслідок бездіяльності державної влади, що є грубим порушенням Закону України „Про громадянство". І змінити це ставлення можливо лише через внесення змін до інструкцій і розпоряджень, якими часто-густо керуються співробітники органів місцевого самоврядування.

Єва Сюрет

„Поліція і роми та сінті. Незалежна практика щодо зміцнення довіри і взаєморозуміння"

„Поліція е рома ай сінті"

Відносини між поліцією і ромами та сінті мають вирішальне значення в багатьох випадках. Ромів та сінті часто на расовому грунті піддають дискримінації та насильству. Вони би мали повною мірою покладатися на поліцію для захисту від злочинів на грунті ненависті. У той же час поліція стоїть осторонь, часто розглядаючи такі зусилля з підозрою і недовірою, незважаючи на довгу історію жорстокого поводження і дискримінації ромів з боку різних державних органів.

У 2003 році у Плані дій ОБСЄ щодо поліпшення становища ромів та сінті в регіоні ОБСЄ, держави-учасниці визнали важливість добрих відносин між поліцією і ромами та сінті для досягнення спільної мети у боротьбі з дискримінацією та насильством на расовому грунті і для забезпечення того, щоб роми та сінті змогли брати рівну і повноцінну участь у житті суспільства. Держави-учасниці взяли на себе зобов'язання організувати і провести ряд заходів, спрямованих на ліквідацію розриву між міжнародними стандартами на поліцію та існуючою національною практикою.

Через сім років після прийняття Плану дій, розроблено ряд ініціатив з належної практики щодо ромів та сінті. У той же час багато що ще належить зробити для повного виконання тих зобов'язань, що містяться в Плані дій. На жаль, про чимало випадків неналежної поведінки співробітників поліції і напруженість у відносинах між правоохоронними органами та громадами ромів та сінті широко повідомляється з багатьох держав-учасниць.

Ця публікація спрямована на надання допомоги державам-учасницям у виконанні їхніх зобов'язань у рамках Плану дій шляхом визначення принципів і передової практики, які можуть бути використані як зусилля, аби поліпшити відносини між поліцією і роми та сінті.

Покращення співпраці та підвищення довіри у відносинах з поліцією може призвести до ефективнішої політики і, в свою чергу, до підвищення рівня безпеки для громад ромів та сінті. Крім того, поліція також готова скористатися поліпшенням відносин. Ефективне запобігання та розслідування злочинів на грунті ненависті є частиною поліцейської професійності, і вищий рівень успіху позитивно позначиться на ефективності роботи поліції. Професійна поведінка відповідно до існуючих стандартів призведе до зростання підтримки і більш широкого доступу до місцевих громад. Крім того, поліпшення відносин із ромами та сінті підвищить рівень безпеки для самих співробітників поліції.

Слід сподіватися, що приклади належної практики для поліпшення відносин між поліцією і ромами та сінті, які були зібрані в моїй книзі „Поліція і роми та сінті. Незалежна практика щодо зміцнення довіри і взаєморозуміння", будуть поширені й широко використовуватимуться політиками, представниками міністерств внутрішніх справ і адміністрацій, поліції та посадових осіб на всіх рівнях, а також представниками громадянського суспільства.

Павел Догі, представник ромів і сінті в ОБЄС

Ланцюжок знань

Ланцо сіклібнаско

В Ужгороді, в Центрі національних меншин Закарпаття, пройшла серія семінарів для лідерів ромських молодіжних об'єднань, які не мають досвіду роботи. Але прийти і взяти в них участь могли і досвідчені голови та активісти організацій. Семінари проходили за тематикою, яку визначили самі керівники ромських неурядових товариств під час спілкування з працівниками Міжнародного фонду „Відродження".

Під час роботи семінару в м. Ужгороді.

Перший тренінг під загальною назвою „ Місія організацій і стратегічне планування" провела волонтер Корпусу Миру **Ерін Доуланд**. Вона у дохідливій формі, дуже емоційно підводила учасників семінару до думки, з якою метою створюються ці об'єднання, чого вони хочуть досягти в ході своєї діяльності, і намітила деякі стратегічні шляхи розвитку громадських неурядових організацій.

Наступними ланками в ланцюжку отримання знань були такі семінари-тренінги з підготовки реалізації проектів: „Залучення коштів. Фандрейзинг", семінар провів **Руслан Краплич**, директор Антикризової програми Міжнародного фонду „Відродження", та за темою „Підготовка та реалізація проектів", проведений **Русланом Жиленком**, директором „Карпатського фонду", та **Тетяною Пащенко**, керівником проектів цього фонду.

Останній семінар у цьому ланцюжку, який відбувся 12-13 січня ц.р., організований асистентом Програми „Роми України" **Христиною Білащинець**, був присвячений підготовці аналітичної та фінансової звітності за проектами Міжнародного фонду „Відродження". Про нові вимоги щодо подання її до фінансового управління МФВ розповіла менеджер Програми „Роми України" **Наталія Кияк**. Адже звіт — основа роботи кожної організації за Проектом. Він подається по закінченні його реалізації. Складається з двох частин: аналітично-описового звіту та фінансового. Крім того, подається і додатковий проміжний звіт, що має ще й контрольні функції, який надсилається після реалізації першої половини грантового проекту. Розроблені відповідні форми фінансової звітності щодо їх виконання. Формат і вимоги до фінансової звітності грантоотримувачів МФВ розроблено і затверджено його керівником на виконання та згідно з Законом України № 531/97 — ВР від 16.09.1997 р. „Про благодійництво і благодійні організації" (ст.22)

Наслідком порушення грантоотримувачами принципу цільового використання донорських коштів є припинення фінансування з боку донорської структури.

Наталія Кияк, менеджер Програми „Роми України", сказала: „Коли ми розглядаємо ваші звіти, то можемо зробити оцінку роботи вашої організації: що ви зробили корисного для своєї громади. Дуже добре, коли подаєте пропозиції — ваш досвід, якого ви набули в процесі реалізації проекту, ми можемо поширювати і по Україні. Дуже добре і те, що ви розповідаєте про роботу своїх об'єднань у ЗМІ — газетах, по радіо, на телебаченні, і ми просимо, щоб ви подавали цю інформацію і для нас — ми розміщатимемо її на сайті фонду „Відродження".

Даний семінар складався з двох тренінгів: після підготовки аналітичних та фінансових звітів, на якому ми щойно зупинилися, був проведений тренінг „Співпраця з органами влади", підготовлений тренером МФВ **Віктором Бобиренком**. Основна його ідея — навчити ромів правильним формам спілкування з органами влади, методиці переговорів, впливу на прийняття необхідних рішень тощо. Автором були підготовлені й роздані учасникам семінару „Кілька правил успішного соціального лобіста", які хоч і мали іронічне забарвлення, але торкалися дуже гострих взаємовідносин у суспільстві.

Визначено 7 правил. Серед них, наприклад, правилом від Віктора Бобиренка є „Правило ліфта", тобто за час, яким ви рухаєтеся в ліфті будівлі обласної адміністрації, зумійте зацікавити чиновника собою та своєю проблемою. Будьте лаконічні. Пам'ятайте — у його пріоритетах ви не обов'язково є першим пунктом.

Правило — „Не розповідайте на пальцях". Навіть ідея має бути описана (коротко й візуально). Тим більше, плановий проект.

Або таке правило: "Хочете чогось від чиновника? Зробіть за нього". Це означає — пожалійте його робочий час. Підготуйте якісний документ, готовий до підпису.

Віктор Бобиренко також зупинився на новій для нас формі роботи громадської організації — на так званому громадському представництві. Що означає це словосполучення?

„Громадське представництво (ГП) — це процес, з допомогою якого окремі особи та організації намагаються впливати на ухвалення рішень з питань громадсько-державної політики. ГП спрямовується на тих посадових осіб законодавчої, судової чи виконавчої гілок влади, які спроможні впливати на ухвалення або ухвалити рішення з питань Державної політики".

Крім цього, Віктор Бобиренко підготував розробку етапів стратегії ГП. Для успішної реалізації громадського представництва необхідна організація коаліцій та проведення кампаній. Він також дав кілька порад учасникам тренінгу, як проводити брифінги, переговори тощо.

Ми поцікавилися від учасників, чи необхідні їм такі семінари-тренінги. Ось що вони відповіли.

Анна Надь, заступник голови Закарпатського обласного благодійного фонду „Романо лунко трайо": „Я вперше почула дуже детально, як готуються аналітичний і фінансовий звіти. Дуже добре, що були запрошені на семінари лідери нових ромських організацій, які ще не мають достатнього досвіду роботи. Ми, наш фонд, успішно працюємо вже четвертий рік і реалізували кілька проектів, усі вони пов'язані з освітою ромів. Ми вважаємо, що такі тренінги дуже корисні, і було б чудово, якби подібні навчання для нас проводилися і в майбутньому"

Ігнац Тирпак, голова Перечинської районної організації „Романі Яг": „Багато хто з ромів не розуміє проблем, які існують у їхніх громадах. Саме такі семінари і показують ці проблеми, а ще й підштовхують нас до розуміння: як їх вирішити. Відрадно, що вперше нам розповіли, як треба співпрацювати з органами влади, тому що якщо йти на конфронтацію, від цього ніхто не виграє, а проблема вирішена не буде".

Отже, зрозуміло, такі навчальні семінари-тренінги вкрай необхідні. Тим більше, що аудиторія, яка їх прослуховує, складається з ромів, освітній рівень яких, на жаль, не такий високий, як у представників інших етносів. І це мають враховувати як самі учасники, так і організатори і тренери семінарів.

Мирослав Горват

НА КНИЖКОВУ ПОЛИЧКУ

„Романо чачіпе"

Цей ромський журнал видається уже 16 років в Республіці Хорватії, у Загребі. Недавно до редакції „Романі Яг" надійшов уже 38-й його номер. Основна тема випуску — події в Європі, зокрема у Франції. Звертає на себе увагу стаття Тена Ерсег „Роми, летіть з Європи", ілюстрована влучними карикатурами на Президента Франції Ніколя Саркозі.

Нас зацікавила рубрика „Ромська мова", у якій опубліковано матеріал Ніколи Рашича „Ромська мова у Загребі і у всій Хорватії: чи потрібен нам ромський словник, і який?" Автор пише про те, що ромам вкрай потрібно мати словники всіх напрямів: орфографічний, науковий, діалектичний, літературний та інші.

Автори журналу порушують питання і про видання підручників ромською мовою для загальноосвітніх шкіл.

Багато широкої інформації подається у випуску про розвиток дітей під час літнього оздоровлення та інші.

У рубриці „Інтерв'ю" вміщено бесіду з Маргаритою Маташе, головою ромської організації „CRISS", яка займається захистом прав людини та інтеграції ромів у Хорватії. Вона розповідає про роботу своєї організації, про проблеми, з якими вона стикається, у першу чергу, фінансовими, „про нерозуміння державою потреби мати політичну волю щодо вирішення питання інтеграції ромів".

Єва Сюрет

РОМ-ПРЕС

Документальний фільм „Немає Батьківщини"

У період економічного спаду і кризи, національні меншини приречені. Роми, найчисленніша і найуразливіша етнічна меншина в Європі, кількістю понад 10 мільйонів по всьому континенту, завжди зазнавала утисків. Їх переслідування французькою державою влітку 2010 року дало поштовх до спогадів про ромську історію. У фільмі „Немає Батьківщини" подаються розповіді їх втечі з країни, документально ілюструються порушення прав людини, показують зусилля, з якими вони починали своє життя на новому місці, і безвихідь, яка неодноразово кидала їх на шлях еміграції. „Немає Батьківщини" є хронікою переслідування людей.

Сценарій цього документального фільму написав **Йоргос Авгеропулос**, він же є і режисером кінострічки.

Сценарист постановник: Олексій Barzos / Менеджер з виробництва: Анастасія Skoubri / редагування: Янніс Biliris — Ганна Prokou / Композитор Янніс Paxevanis / дрібного виробництва планети на © фільм буде показаний на ERT Грецького національного телебачення у цьому році.

www.smallplanet.gr

Прага: уряд готує соціальний проект

Агентство суспільної інтеграції в центрі Чехії готує „гарантоване соціальне житло" для ромів. Це проект, єдиний в Чеській Республіці, з тим, щоб ліквідувати „гетто" і переселити незахищене населення за межі таких поселень у облаштовані квартали. Про це повідомив **Вацлав Земан**, речник агентства. Він сказав: „Проект буде спрямований на сім'ї, які співпрацюють з соціальними органами, мають достатній дохід і зацікавлені в поліпшенні свого становища. Агентство вже направило проект у кілька міст, щоб допомогти вибрати відповідні родини, які візьмуть у ньому участь. У квітні 6—8 сімей отримають можливість стати учасниками проекту"

http://praguemonitor.com

Праві прагнуть виселити сотні людей

Націоналісти з правонаціоналістичного об'єднання ВМРО Болгарії кажуть, що вони зібрали близько 3000 підписів на підтримку референдуму, який вимагає виселення ромів з околиці Софії. Вони стверджують, що поселення, яке є притулком для кількох сотень людей, є незаконним і має бути знесене.

„Ми підтримуємо вимоги людей для виселення гетто. Роми перебувають у конфлікті зі своїми сусідами і часто порушують закони", — сказав **Красимір Каракачанов**, лідер ВМРО, в інтерв'ю агентству Balkan Insight.

Тодор Кристєв, мер Софії, стверджує, що в цьому кварталі, у ромському поселенні відбулася перевірка, яка почалася кілька місяців тому. Кристєв повідомив, що міська влада планує виселення ромів із жител, якщо вони визнаються незаконними. „Хоча наша інспекція почалася кілька місяців тому, ВМРО намагається політизувати це питання", — сказав Кристєв.

www.balkaninsight.com

ФУТБОЛ

Молодь тренується

Терне кгелен

Закарпатське обласне молодіжне ромське об'єднання "Романі черхень" ("Ромська зірка") одним з найголовніших своїх завдань вбачає проведення спортивно-масової роботи серед ромської молоді Ужгорода. Ось уже сім років поспіль "Романі черхень" організовує тренування з міні-футболу серед ромів у осінньо-зимовий період в одному зі спортивних залів обласного центру Закарпаття.

Завдяки фінансовій підтримці Міжнародного фонду "Відродження" протягом листопада 2010 – лютого 2011 років традиція занять з міні-футболу продовжилася. Було сформовано з-поміж активної місцевої ромської молоді дві групи з 15 чоловік кожна, які двічі на тиждень займаються фізичною підготовкою та тренуваннями з м'ячем. За кошти Фонду був придбаний необхідний спортивний інвентар, зокрема комплекти футбольної форми та футбольні м'ячі, взято в оренду відповідне приміщення. На лютий 2011 року заплановано провести традиційний турнір між ромськими футбольними командами Ужгорода. Серед найкращих гравців слід відзначити **Йосипа Каналоша, Артура Гажі, Йосипа Федака, Едуарда Чурея**. Як розповідає Йосип Каналош, усі хлопці дуже задоволені цими заняттями, адже вони мають можливість займатися фізичним розвитком та вдосконалювати свою футбольну майстерність цілий рік. Від імені гравців та уболівальників він висловив велику подяку усім причетним до організації цього свята футболу для ромської молоді.

Мирослав Горват

Європейську конвенцію варто знати

Європейсько конвенція тробуй те джанен

З квітня 2004 по грудень 2006 року в Україні діяв проект Європейського центру захисту прав ромів, міжнародної неурядової правозахисної організації, діяльність якої спрямована на боротьбу з расизмом проти ромів із використанням ряду засобів, якот судовий та позасудовий захист на місцевому та міжнародному рівнях, дослідження, моніторинг, тренінги, зокрема для ромських активістів.

Головною метою проекту був розвиток і підтримка мережі ромських правозахисних організацій на території України. Це дало ромам можливість поліпшити доступ до правосуддя і виробило в них спроможність відстоювати свої права. За основу було взято діяльність правозахисної організації „Романі Яг" і широкий досвід Європейського центру захисту права ромів. Основні види діяльності „Романі Яг" та 15-ти організацій, які ввійшли в проект, були: моніторинг ситуації з правами ромів, юридична допомога та позасудовий захист. Крім цього, важливу роль отримали стратегічні судові процеси як у місцевих, так і в міжнародних судах. Частиною проектів були тренінги для суддів і прокурорів – людей, які відіграли важливу роль у забезпечені доступу до правосуддя.

Європейський центр з прав циган (European Roma Rights Centre), який працює у Будапешті, в співтоваристві з Центром циганської культури Північного Кавказу (Російська Федерація) провели у Краснодарі (Росія) семінар з навчання Європейської конвенції з прав людини для осіб, залучених до надання правової допомоги ромам Серед учасників були керівники ромських організацій Ростовської та Волгоградської областей, Ставропольського та Краснодарського країв.

Європейський центр ромів представляли: **Вікторія Вейсі**, юридичний директор, **Дарина Алексєєва** та **Лідія Галл**, юристи.

Розглядали такі питання: основні характеристики і процедури Європейського суду з прав людини, використання його механізмів з метою захисту прав, огляд основних міжнародних механізмів, призначених для захисту прав ромів, специфіка захисту прав ромів у міжнародних судових інстанціях; соціальні проблеми ромів Росії, актуальні проблеми житла, охорони здоров'я, працевлаштування, освіти та соціальних благ; вивчення основних статей Європейської конвенції з прав людини, що застосовуються при поданні скарги про порушення прав ромів; практика підготовки скарг до Європейського суду з прав людини.

Даний захід був дуже важливим для ромських організацій Росії, оскільки відбулася зміна керівництва в ромському правовому центрі циган (ЕРСІ), звідки пішли всіма шановані Димітріна Петрова і Леонід Райхман, які чимало зробили для налагодження правового захисту ромів Росії. На якийсь час тісна взаємодія ромських організацій РФ з центром перервалася. Робота центру в Росії з ромськими організаціями фактично була припинена і, в основному, через відсутність особистих контактів, довіри. Адже в нашій роботі за права ромів важливо знати, що люди, які працюють з нами, не зрадять, не підставлять, не сховаються, а прийдуть на допомогу до повної перемоги справедливості.

Семінар дав можливість зібратися керівникам ромських організацій і обговорити в перервах між засіданнями з представниками правового центру циган питання про отримання ромських паспортів, участь ромів в олімпійських іграх під прапором Міжнародної спілки ромів. Нам було цікаво дізнатися про позицію правового центру у цих важливих для нас питаннях. Уперше на цій зустрічі керівниками ромських організацій розглядалося питання про доцільність створення при Міжнародному союзі ромів фінансового департаменту та випуску національної валюти, назву для якої ще треба придумати.

Шкода, що семінар не відвідав новий директор Європейського правового центру ромів Роб Кушен, тож не вдалося встановити з ним особистих контактів. Але ми сподіваємося, що в майбутньому він відвідає Російську Федерацію і ми обов'язково з ним познайомимося ближче.

Що ж змінилося в роботі центру? З'явився новий логотип, помінялися контакти, електронні та юридичні адреси, менше стало випускатися друкованих видань російською мовою, припинилося розсилання правозахисної літератури в ромські організації Росії. Керівники ромських організацій стали рідше повідомляти в центр про порушення прав ромів. Російськомовні сторінки сайта Європейського правового центру ромів стали рідше оновлюватися. Все це в цілому знижує правовий захист циган, і це слід якомога швидше виправляти.

Але повернемося до теми семінару. Всі його учасники погодилися, що у своїй роботі треба частіше застосовувати міжнародне законодавство,а особливо те, яке підписало і ратифікувало керівництво Російської Федерації, і стежити, щоб воно неухильно дотримувалося в Росії.

У своїх зверненнях, скаргах, заявах у суди доцільно посилатися на Конвенцію про захист прав людини та основних свобод, частіше звертатися до Європейського суду з прав людини, а також у наш Європейський правовий центр по допомогу у складанні скарг.

Подача скарги до Європейського суду з прав людини має як свої плюси, так і мінуси.

Позитивне те, що це ще одна можливість відновити справедливість і отримати гідну компенсацію за порушення своїх прав. Причому тягар доведення у невинуватості у даному судовому слуханні переходить до Російської Федерації. Через відсутність у РФ ефективного антидискримінаційного законодавства є можливість ефективніше використовувати статтю № 14 Конвенції про захист прав людини, яку в Європейському суді легше довести.

Мінуси, що саме звернення до Міжнародного суду з прав людини передбачає дуже складну і бюрократичну процедуру, пов'язану зі зверненням, у першу чергу, за захистом своїх прав до судів у своїй країні, що практично не можливо зробити малоосвіченим ромам, і лише після вичерпання засобів захисту у своїй країні й отриманням рішення суду наглядової інстанції в шестимісячний термін встигнути подати правильно складену скаргу відповідно до статті 35 Конвенції про захист прав і основних свобод людини. Після чого настає довге очікування, яке може затягнуться до десяти років, після чого буде винесене справедливе рішення та отримання компенсації, а винесені раніше несправедливі рішення будуть знову переглянуті російськими судами та скасовані як незаконні. Вже є приклади, коли за допомогою Європейської конвенції права ромів були захищені. Ось лише деякі з них.

Група громадян підбурювала жителів одного з селищ Росії з тим, щоб вигнати з нього ромів. З мовчазного схвалення місцевих міліції та адміністрації, ця група почала погрожувати дев'ятнадцяти циганським сім'ям розправою і насильством. У ніч на 10 вересня 2002 року група мешканців селища підпалила будинки ромів. Адміністрація селища була проінформована вчасно про підготовку погрому, але замість того, щоб захистити жителів селища циганської національності, проігнорувала сигнали. Більш того, міліція змушувала ромських мешканців селища покинути свої будинки, щоб уникнути можливих жертв і кровопролиття. З метою підштовхнути циган до цього, в їх будинках було відключено електроенергію і газ. Роми були змушені покинути свої житла. Під час їх відсутності їхні будинки були розграбовані. Ромам довелося перейти до кочового способу життя. Наразі у них немає постійного місця проживання, документи втрачені під час погрому. Діти позбавлені можливості відвідувати школу, у всіх циган немає доступу до медичної допомоги. Звернення циган з цього питання до судів РФ результатів не дали, лише звернення до Європейського суду дало можливість отримати гідну компенсацію.

Інший приклад.

Одна циганська жінка була затримана співробітниками міліції, які, доставивши її у відділення міліції, катували, припікаючи тіло сигаретами, потім згвалтували і скинули з третього поверха, внаслідок чого жінка померла, також загинула її ненароджена дитина. Співробітники міліції заявили, що ромка, нібито намагаючись втекти, сама вистрибнула з вікна будинку. Чоловік потерпілої з допомогою Європейського правового центру ромів, пройшовши всі інстанції в Російській Федерації, звернувся зі скаргою до Міжнародного суду з прав людини.

Ще один приклад.

Мешканка Ростовської області Лиманська звернулася з заявою до ФСБ Росії, в якій розповіла, що ряд високопоставлених співробітників міліції примушує циган реалізовувати наркотичні засоби. У ході проведеної спільної з циганами операції було зафіксовано на відео, як співробітники міліції доправляли в місце компактного проживання ромів наркотичні засоби і примушували їх під загрозою порушення проти них кримінальних справ продавати наркотики. Майже всі міліціянти були заарештовані і провели по кілька місяців у Ростовському СІЗО, але потім на Лиманську почався сильний тиск з боку співробітників міліції, які розробили свою операцію з фальсифікації проти Лиманської кримінальної справи. Коли ромка виїхала в сусідній регіон, їй у поїзді було підкинуто наркотичні засоби. Лиманська була затримана і засуджена судом, а співробітники міліції випущені на волю. Адвокат Лиманської Сергій Васильович Дутов, пройшовши всі інстанції Російської Федерації, звернувся зі скаргою до Європейського суду з прав людини.

Детальнішу інформацію про Європейський суд з прав людини можна дізнатися з електронної адреси http://europeancourt.ru/poryadok-obrashheniya-v-evropejskij-sud-i-procedura-rassmotreniya-zhalob/pochtovyj-adres-faks-telefon-ie-mail-evropejskogo-suda/

Павло Лиманський
Регіональна громадська організація ромен (циган) "Амала"
344111 Ростов-на-Дону,
тел. 89282263506,
вул. Кржижанівського, 245
limpavel@yandex.ru

Державна політика стосовно ромів. Історія і сучасність

Держава намагалася здійснити деякі заходи з поліпшення ситуації. Наприкінці 1990-х років у деяких селах Закарпаття вже існувала практика організації класів безпосередньо у таборах. У селі Лінці відкрили початкову школу для 130 дітей. У районному центрі Міжгір'я влада у 2000 р. організувала роз'яснювальну роботу серед ромів. При Міжгірській загальноосвітній школі було створено спеціальний клас, щоб подати у скороченому вигляді програму молодших класів. Дітей забезпечили одягом з гуманітарної допомоги. Вчителі ще одної школи — Воловецької — ходили до батьків, просили їх сприяти навчанню дітей. У 2000 році у ЗОШ І — ІІ ст. № 13 м. Ужгорода за сприянням відділу освіти міськвиконкому організовано десятий клас з вечірньою формою навчання з 22 учнів-ромів; відкрито клас для навчання дітей віком від шести до чотирнадцяти років. Тобто перші кроки щодо підвищення рівня освіти ромських дітей та їх залучення до школи зроблені.

Ромки с. Тур'я Пасіка Перечинського р-ну Закарпатської обл. Ганна Фонтош і Сюзанна Адам

Певна частина ромів має проблеми з паспортним режимом. Так, за оперативними даними МВС України (станом на 30 квітня 1999 р.), серед 80 368 ромів нашої країни було: громадян України — 79 089 осіб, іноземних громадян — 239, осіб без громадянства — 340, без документів — 164, без прописки — 497. Відсутність паспортів й прописки унеможливлювала працевлаштування, отримання державних субсидій, пенсій та інших виплат, позбавляла права на голосування. У 1998 році у Закарпатті з 176 опитаних ромів пенсійного віку одержували пенсію у розмірі до 20 грн. 26 осіб, до 30 грн. — 37, до 40 грн. — 36, до 50 грн. — 16, до 60 грн. — 2, понад 90 грн. — 6, а 53 особи не отримували нічого. Більшість жінок мала соціальну пенсію в розмірі 16 гривень. У суспільному виробництві вони участі не могли брати, бо займалися вихованням 5 і більше дітей.

Штамп про місце постійного проживання відігравав певну роль при призначенні компенсації жертвам Голокосту Швейцарським спеціальним фондом. Понад 30 ромам в Україні було відмовлено на основі відсутності саме цього штампа. Багато з ромських дітей не мали жодного документа. Так, у селі Довге на Закарпатті у квітні 2001 року п'ятеро ромських дітей віком 4-5 років не мали свідоцтва про народження, тобто юридично не існували.

Великою проблемою залишається погана екологія ромських поселень: відсутність шляхів, питної води, каналізації, часто — електрики, побутова забрудненість. Це, а також інші негативні чинники зумовлюють високий рівень дитячої смертності та захворюваності серед ромів. Так, у близько половини закарпатських ромів — бронхіально-легеневі, у п'ятої частини — шлунково-кишкові хвороби, у 16% — туберкульоз. Смертність дітей у віці до одного року перевищувала 11 %. У березні 2001 року 33 дитини з табору селища Королево Виноградівського району захворіли на вірусний гепатит.

Закарпатська обласна адміністрація, проте, знайшла можливості провести у чопському та ужгородському таборах централізоване водопостачання. Програма „Ужгород — 2001" не обійшла увагою питання житла для ромів: на вулиці Ужанській за бюджетні кошти для них був споруджений 32-квартирний будинок.

Катастрофічними виявилися для більшості ромських поселень повені восени 1998 і у березні 2001 роках. Тільки у мукачівському таборі було зруйновано 17 будинків, постраждали 120 осіб. На ліквідацію наслідків паводка 1998 р. було виділено значні бюджетні кошти. Під час повені у березні 2001 р. новозбудовані дамби були розмиті, затоплені села у Берегівському та Іршавському районах. Стихія завдала біди передусім ромам, тому що табори розташовувалися на околицях, на низовині, далеко від шосейних шляхів.

Складною проблемою залишається й проблема взаємин ромів з оточуючим населенням. Так, Уповноважений у справах людини в Україні Н. Карпачова вказувала на прояви ксенофобії та шовінізму щодо ромів з боку неромського населення. Українські засоби масової інформації часто помічають лише негативні сторони життя цих людей, а це впливає на формування негативного ставлення до них з боку населення, внаслідок чого порушуються фундаментальні права людини.

За даними Європейського центру захисту прав ромів у Закарпатті, роми часто несправедливо утискаються міліцією. Незважаючи на відміну у 1992 р. статті 196 Кримінального кодексу про відповідальність за порушення паспортного режиму, міліція постійно перевіряла ромські поселення й під час рейдів незаконно затримувала людей. Подібні рейди проводилися у різних регіонах країни. У 1998 р. у Миколаївській області відбулася операція „Шатро". У грудні 2000 р. у м. Макіївка міліцією були затримані найавторитетніші роми, які з'їхалися для участі у роботі „циганського суду".

Під час соціологічних досліджень Міжнародного інституту соціології у Києві у 1994 р. — 20 %, 1997 р. — 29 % і 2001 — 36 % респондентів висловлювалися за те, щоб не допускати циган у країну". У 1998 р. в Одесі 35 респондентів були взагалі проти присутності ромів в Україні.

З 7 по 12 травня 2000 р. під керівництвом автора цієї статті студентами філософського факультету ДонДІШІ проведене соціологічне дослідження (анкетування) щодо етнокультурних процесів в Україні. Опитування проводилося у Донецькій, Дніпропетровській, Черкаській, Київській, Полтавській областях та Києві. За результатами даного опитування виявлено, що понад 32 % (з 2 445 респондентів) наполягало на тому, щоб заборонити доступ ромам до міст України. На запитання „Як ви ставитеся до ромів?" лише 7 % дали відповідь „позитивно до всіх", 13 % — „позитивно до окремих", 46 % — „нейтрально", 24 % — „негативно до всіх", 11 % — „негативно до окремих". Дослідження висвітлило майже повну відсутність у населення об'єктивної інформації щодо історії та культури ромів. Так, лише 3 % опитаних відповіло, що знають про цей народ багато. Цим фактом частково можна пояснити високий рівень „ромофобії" у населення України. Характерно, що серед респондентів, які знають багато про ромів, зареєстровано 100-відсотковий показник позитивного ставлення до них.

Державний комітет України у справах національностей та міграцій намагався дещо зробити для поліпшення ситуації. Він звернувся до Управління справ людини Ради Європи з пропозицією включити до програми Ради Європи „Відродження ромської культури" проект стосовно ромів України. Управлінням етнонаціональних відносин було запропоновано скласти комісію з розробки рекомендацій щодо вирішення проблем ромів (із представників міністерств, державних комітетів України, облдержадміністрацій та голів ромських громадських організацій) й розробки державної програми „Роми в Україні". Завдяки патронату Держкомітету у червні 2002 р. у Києві відбувся Перший з'їзд громад та громадських організацій ромів України, на якому були обговорені найболісніші проблеми ромського населення.

У вересні 2003 р. Кабінетом Міністрів України була ухвалена „Програма соціально-духовного відродження ромів України на період до 2006 р.", яка, на жаль, не набула обов'язкового для виконання всіма центральними, регіональними та місцевими органами влади і самоврядування статусу державного нормативного акта, не була належним чином фінансово забезпечена, мала фактично рекомендаційний характер. Цей документ з комплексу державних заходів перетворився у декларацію державою своїх намірів, не підтверджених ані організаційно, ані фінансово.

Вже у червні 2006 року голова парламентського Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Г. Удовенко заявив про те, що в Україні завершився строк виконання „горезвісної" „Програми соціально-духовного відродження ромів України". Г. Удовенко розкритикував колишній уряд за те, що той подавав цю Програму ледь не як „прорив" у розв'язанні основних ромських проблем, але надії, покладені на неї, на жаль, не виправдалися.

Отже, можна зробити висновки, що в Україні протягом 1990-х років була закладена законодавча основа державної політики стосовно ромського населення і зроблені певні кроки з її втілення (у напрямі підвищення рівня освіти, зниження злочинності серед ромів, поліпшення умов життя, соціального захисту тощо). Але в умовах загальної кризи в державі, нестачі коштів більшість із цих заходів залишилася лише декларацією, а те, що й зроблено, є недостатнім для остаточного вирішення проблем.

Взагалі ж можна констатувати, що протягом досліджуваного періоду ромське населення українських земель завжди перебувало у правовому полі державної політики. Однак тільки у сучасній Україні здійснюються послідовні кроки зі створення належної правової бази щодо забезпечення умов для вільного розвитку ромської громади, можливостей та перспектив подальшого вирішення соціальних та культурних проблем ромів України на державному рівні.

Олександр Бєліков, м. Донецьк

РОМ-ПРЕС

Релігія в Румунії: Євангелізація ромів

Румунія — традиційно православна країна. Роми, як завжди, перебували тут поза увагою батьків церкви. Тому останнім часом почалася дуже сильна активізація Євангелістського руху — так званих п'ятидесятників.

У віддалених румунських селах відбулася тиха релігійна революція. **Григоре Василе**, ромпроповідник, стверджує, що з 2008 року перейшли у нову віру 80% ромів. У травні 2010 року понад 150 осіб стали п'ятидесятниками. Село може похвалитися церквою, де ведуться служби ромською мовою використовується ромська музика. Місцеві жителі кажуть, що ці служіння є місцем спілкування між ромами, оскільки раніше зустрічалися тільки на хрестинах, весіллях і похованнях, і стали невід'ємною частиною їхнього життя.

Ця тенденція наразі характерна для інших місць Румунії. „Існує тенденція переходу ромів у протестантизм," — каже **Іліє Дінча**, голова державного органу Національного агентства у справах ромів. Дослідження, проведені в 2007 році Фондом ромської освіти, припускає, що п'ята частина ромів країни можуть тепер належати до невеликих релігійних конфесій, в основному п'ятидесятників, однак є і сповідники католицьких та ісламських вірувань. Подібний масовий перехід до новостворених євангелістських церков мав місце в селах Вейл Рече і Текуч.

www.economist.com

Книга, актуальна не лише для балканських країн

У книзі „Корінь ненависті" Майкла Дж. Йорданія досліджуються джерела расистського терору проти ромів Угорщини. Автор подає матеріал з історичної точки зору. Він також вводить поняття соціального фактора у виникненні цих проблем, пов'язаних з швидкою лібералізацією колишніх країн Східного блоку. Це призвело до зростання расизму. Ультраправі угорці почали шукати винуватих. На жаль, роми стали мішенню в цьому процесі з боку провокаційно налаштованих расистських партій, на кшталт Jobbik.

Висновки, які робимо при прочитанні видання, є актуальні для багатьох інших балканських країнах.

www.cingeneyiz.org

Расизм у Сербії. Неонацистські гасла, убивства

Через економічну кризу у Сербії, як і в Угорщині, піднімає голову праве крило націоналістичного руху. Ситуація загострюється в районі міста Пожега, де проживає близько 700 сербів, після того як расистсько налаштовані серби писали неофашистські гасла, спрямовані проти ромів. Сербські офіційні особи засудили появу нацистської свастики в раних місцях по всьому місту. Однак це не перший випадок, коли роми стали об'єктом нападу.

Рік тому через убивства сотні ромів були зачинені в своїх будинках у селі Джабіка поблизу районного центру Панчево. У місті Пожега гасла „Роми, покиньте Сербію" можна було побачити у кількох місцях. Групи молодих людей, які сповідують нацистські ідеї, не є рідкісними. Сербський суд обговорює можливість заборони близько 14 правонаціоналістичних груп, які висловлюють такі крайні ідеї.

www.newkosovareport.com

Астрологічний гороскоп

з 1 по 15 лютого

Овен. У діловому житті починається період зустрічей та переговорів. Активізуються старі зв'язки. З 4 по 14 лютого – це час вибору, краще якщо він буде зроблений на користь нової справи. У сімейних пар можливі проблеми в особистому житті, у закоханих також загострються стосунки. Ваше здоров'я у цей період залежатиме від вашого способу життя. Не забувайте про теплий одяг у холодні дні.

Телець. Ці два тижні – прекрасний час, аби мати вигоду з будь-яких ситуацій. Не відкладайте нічого на потім, усі перешкоди подолаєте. Багатьом представникам знаку доведеться добре попрацювати, виправляючи минулі помилки. Живіть за принципом „Два кроки назад, один – уперед". Усі непорозуміння з партнерами усувайте відразу у щиросердній розмові. Вживайте відвари з череди та звіробою, якщо виникнуть дерматологічні проблеми.

Близнята. У цей період доможетеся успіху, якщо твердо триматиметеся намченого курсу. Фінансові питання тепер не першочергові, займіться пошуком роботи або знайдіть заняття до душі. Якщо берете шлюб, то варто це зробити саме в цей період. У ці два тижні є схильність до хвороб дихальних шляхів, що може призвести до гайморитів та інших хронічних хвороб. Робіть прогрівання мішечком з сіллю, відвідайте лікаря.

Рак. Намагайтеся не поспішати, зупиніться, озирніться, розберіться в собі та у відносинах з людьми. Будь-яке навчання в цей період допоможе здійснити найсміливіші мрії. У ці два тижні на вас чекає романтична зустріч, можете серйозно закохатися. Проте енергетичний потенціал буде не високим. 2-3 лютого, у дні нового Місяця, дослухайтеся до свого організму, щоб усунути погане самопочуття.

Лев. Цей період ніби створений для того, щоб шукати нових людей і нові шляхи розвитку. З'явиться потенціал для творчої активності, яка виллється в успішні проекти. Сміливо підписуйте договори та оборудки. Для закоханих цей час стане випробуванням на міцність. Ваш імунітет тепер знижений, але до серйозних хвороб не дійде.

Діва. Настав час для активного використання можливостей та здібностей, закладених матінкою-природою. Підвищуйте самооцінку, позбувайтеся прихованих тривог. У цей період варто змінити режим роботи. З'являться шанси зробити рішучі кроки у справах, які довго стояли на місці. Щодо здоров'я, то бережіть ноги, особливо коліна – навантаження мають бути розумними, особливо в дні нового Місяця – 2-3 лютого.

Терези. Ваші бажання в ці два тижні можуть виповнитися за умови, якщо ви їх правильно для себе сформулюєте. Можете трохи розслабитися і побалувати себе чимось смачненьким. У пошуках своєї половинки зірки рекомендують вирушати туди, де весело і багато людей. Здоров'я не підведе, однак обережно підходьте до нової інформації про його зміцнення.

Скорпіон. Головна вимога цього періоду – терпіння та готовність до компромісів. Рухатися вперед доведеться повільно. Чим тихіше проведете цей час, тим краще для вас. Відмовляйтеся поки що від нових проектів та нової роботи, вони не принесуть вам нічого доброго. Зірки віщують відновлення перерваних стосунків. Імунітет буде високим, тому сміливо опікуйтеся хворими, допомагайте їм.

Стрілець. На вас чекає позитивний і дуже насичений справами та контактами час. Постарайтеся тільки не загубитися у вирі подій, переміряйте, наскільки добре володієте ситуацією. Цей період особливо сприятливий для нових починань, проектів, задумів. Зустрінете старих друзів, яких давно не бачили. Можливі і нові цікаві знайомства. Однак будьте обережні: можливі забиття, порізи, опіки з вашої вини. З 9 по 15 лютого може турбувати горло.

Козеріг. Вам перешкоджатимуть ваші бажання, не піддавайтеся їм, стримуйте себе. Саме час проаналізувати, що вам справді потрібно для життя, а без чого можна обійтися. Бізнес та інша робота будуть успішні. Порадує цей час і щодо фінансів. Не кидайте заняття спортом, пробіжок, ранкової зарядки, – це поліпшить фізичний стан.

Водолій. Будь-які починання будуть дуже сприятливі, особливо у перші дні місяця. Ви зможете досягти своєї мети – цей період годиться для ваших справ, крутих поворотів у роботі та навіть у вашій долі. Щодо здоров'я, то варто змінити свій спосіб життя: організм потребує здорового харчування.

Риби. Вплив зірок дозволяє у цей період трохи відсторонитися від людей і справ і подивитися на життя з висоти пташиного лету. Не підганяйте події – хай іде все як іде! Економічна ситуація складеться сприятливо. Вашою опорою можуть стати друзі та партнери – довіряйте їм! У сім'ї можливі з'ясовування стосунків. Бережіть свій організм від зимових інфекцій, застуд і будьте особливо обережні 2-4 лютого.

Володимир Бамбула: „Молитва, праця, спокій у душі..."

Володимир Бамбула: „Рудісарел, бувті, мішто анде вовді..."

Володимир Бамбула – відомий ромський письменник, наш автор. У цьому номері „Романі Яг" вміщена його стаття про нинішню ситуацію ромів у місті Золотоноша. Наразі Володимир Миколайович виступає як поет. Пропонуємо читачам добірку його віршів.

Весняний ранок

Ну просипайся, досить спать!
Поглянь: надворі благодать!
Дивись швиденько у віконце:
На Україні сходить сонце.
Весна! Сніги стекли струмками,
Тюльпани навкруги ростуть.
Трава зелена під ногами,
І абрикоси вже цвітуть.
Трудяги бджоли над квітками
Літають. Весело гудуть.
І люди радісні ідуть,
Жестикулюючи руками.
Гніздечко ластівка будує,
Пісні щебече соловей...
Весна по вулицях крокує
Навкруг оп'янених людей.
Як довго, довго ми чекали
Під час суворої зими,
Коли сніги нас замітали,
Приходу милої весни!

Обрана дорога

Прожить життя – не поле перейти.
Спіткнутись, впасти – то не хитра штука.
Наркотики, горілка, цигарки
І рання смерть – не мудра ця наука.
А ти от спробуй жити, як ченці:
Вставати рано, ставши на коліна,
Перед іконами поклонів тисячі
Покласти. І весь час в пості,
За ворогів молитися сумлінно,,,
І вірити в невидимого Бога,
І заповіді Божі соблюдать,
Не пить, не красти, не брехать
І від жінок найдалі утікать...
Чи до вподоби всім така дорога?
Сховавши гордощі людські,
Любити всіх, не злитись – ради Бога.
Молитва, праця, спокій у душі –
Це в Царство Боже, в Рай
Будується дорога!

ДО РІЧНИЦІ НАРОДЖЕННЯ

Романс, який співають роми, створив український поет

Романс, Саво гілявен о рома, Саво скірісардас українско поето

Очи чёрные, очи страстные,
Очи жгучие и прекрасные!
Как люблю я вас! Как боюсь я вас!
Знать, увидел вас я в недобрый час.
Ох, не даром вы глубины темней!
Вижу траур в вас по душе моей,
Вижу пламя в вас я победное:
Сожжено на нем сердце бедное.
Но не грустен я, не печален я,
Утешительна мне судьба моя:
Все, что лучшего в жизни Бог нам дал,
В жертву отдал я огневым глазам.

Пам'ятник Є.П.Гребінки в с. Мар'янівка

Далеко не всі знають, що автором слів романсу „Очи чёрные" є український письменник першої половини XIX століття Євген Павлович Гребінка, який був активним учасником російського літературного процесу. І не випадково Іван Франко назвав його „талановитим писателем російсько-українським".

Народився Гребінка 2 лютого 1812 року в сім'ї дрібного помщика – відставного гусарського офіцера – на хуторі Убежище за шістнадцять кілометрів від Пирятина на Полтавщині. Початкову освіту здобув удома від приватних учителів. Згодом навчався у Ніжинській гімназії. Закінчивши її, переїхав до Петербурга, де працював у комісії духовних училищ.

Євген Гребінка зустрічався з О. Пушкіним, В. Жуковським, І. Тургеневим та іншими відомими діячами культури та літератури.

Видав у перший рік перебування у Петербурзі „Малороссийские приказки". Видавав журнал „Ластівка", де публікувалися твори Т. Шевченка, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка...

Був знайомий з Шевченком. За його безпосередньою участю побачив світ „Кобзар".

Створив чимало оригінальних і перекладних поезій, видав 4 томи (з планованих восьми) своїх творів. Любив Україну, часто приїжджав у рідний край.

Помер Гребінка у молодому віці (від туберкульозу) в 1848 році.

Романс „Очи чёрные „ у репертуарі багатьох відомих ромських співаків ось уже понад сто літ виконується на різних сценах, під час вечорів і просто звучить біля ромського вогнища. Він самобутній і поетичний, у ньому своя екзотика.

Юліанна Лещак

Всеукраїнський двотижневик газета "Романі Яг"

Реєстраційне свідоцтво серія КВ №5877 від 20.02.2002

Газета виходить за підтримки Міжнародного фонду "Відродження"

Редколегія : шеф-редактор – Аладар Адам, менеджер-редактор – Евгенія Навроцька, журналіст – Миросав Горват, літературний редактор – Людмила Кудрявська, коректор – Любов Ліврінц, комп'ютерна верстка – Роман Сивокінь, програміст веб-сторінки – Степан Степчук, дизайн газети– Ніколай Бессонов.

Громадська редакційна рада: Володимир Бамбула (м. Золотоноша), Рената Балог (м. Мукачево), Ніколай Бессонов (м. Москва), Наталія Варакута (м. Донецьк), Надія Деметер (м. Москва), Микола Долоков (м. Одеса), Ласло Дюрі (м. Виноградів), Юрій Іваненко (м. Херсон), Марія Іванова (м. Чернігів), Юрій Коржов (м. Київ), Олександр Міщеряков (м. Кременчук), Іван Матюшенко (м. Харків), Микола Юрченко (м. Львів).

Редакція не завжди поділяє позицію авторів. За точність наведених фактів відповідає автор. Редакція зберігає за собою право виправляти мову і скорочувати матеріали. Повний або частковий передрук матеріалів дозволяється лише з посиланням на "Романі Яг"

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 88000, м.Ужгород, вул. Дунаєвського, 18, телефакс (0312) 63-82-56, 66-81-56.
E-mail: romani_yag@mail.ru http://www.romaniyag.org, romaniyag.wordpress.com

Віддруковано в Ужгородській міській друкарні, вул. Руська, 13. Умовн. друк. арк. 2. Тираж 450. Зам.№ 61